

'Ziek' op je verjaardag

Kinderen die opgroeien in armoede geven hun leven een lager cijfer

tekst Janet Bac, beeld Kerk in Actie

Kinderen die opgroeien in armoede staan vanaf het begin van hun leven vaak al op achterstand. En het aantal kinderen in armoede met werkende ouders groeit. Wat kunnen kerken doen?

Ziek zijn op je verjaardag is erg jammer als je een griepje hebt. Maar als je 'ziek' bent, omdat er thuis geen geld is om te trakteren? Het is een schrijnend voorbeeld van wat er kan gebeuren als een kind in armoede opgroeit. Hoe erg is het eigenlijk, wat zijn de oorzaken, en hoe kunnen kerken helpen?

Volgens het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) groeien 378.000 kinderen in armoede op, dat is één op de negen kinderen. Dat betekent dat in een schoolklas van dertig kinderen er minstens drie met armoede te maken hebben. De ouders van deze kinderen hebben – volgens de definitie van het SCP – gedurende langere tijd niet voldoende geld om te kunnen beschikken over de goederen en voorzieningen die in de samenleving als minimaal noodzakelijk gelden.

Tijdens de recessie nam het aantal kinderen in armoede flink toe. Net als bij volwassenen lopen sommige groepen kinderen meer risico op armoede dan andere. Dat heeft te maken met samenstelling en omvang van het gezin, met wat de belangrijkste inkomensbron van het huishouden is (bijvoorbeeld loon uit werk, uitkering of bijstandsuitkering) en de etnische herkomst.

De grootste groep arme kinderen heeft werkende ouders. Procentueel gezien is er weinig armoede onder kinderen van werkende ouders, maar absolute aantallen laten een ander beeld zien.

Gevolgen

De Sociaal Economische Raad heeft in 2017 een advies geschreven en nadrukkelijk aandacht gevraagd voor deze problematiek. De SER trekt de conclusie dat negatieve effecten van armoede in de kindertijd vooral op korte termijn optreden. Kinderen die in armoede opgroeien voelen zich ongelukkig, maken zich zorgen over hun thuissituatie en nemen minder deel aan sociale activiteiten. Maar voor de lange termijn zijn er ook negatieve gevolgen. Kinderen die in armoede opgroeien blijven op een lager onderwijsniveau steken en lopen mede daardoor meer risico om als volwassene opnieuw in armoede te verkeren.

De Kinderombudsman heeft eind 2017 in kaart gebracht hoe kinderen en jongeren door armoede in hun ontwikkeling belemmerd worden. Uit het onderzoek blijkt dat de kinderen en jongeren thuis stress en spanning ervaren, zich zorgen maken over onvoldoende geld voor hun verzorging, en dat de band tussen ouders en kinderen door deze situatie regelmatig onder druk staat. Ook biedt het leven te weinig stabiliteit en zekerheid en missen kinderen het contact met ondersteunende volwassenen naast hun ouders. Ze kunnen vaak moeilijker meekomen op school en ervaren uitsluiting.

Kinderen en jongeren die opgroeien in armoede zijn negatiever over hun leven en geven het een rapportcijfer 6,6 ten opzichte van kinderen die niet opgroeien in armoede, zij geven een 7,5. Daar tegenover staat dat kinderen die in armoede opgroeien én problemen thuis hebben hun leven een 5,5 geven.

Armoede is nadrukkelijk in beeld bij de kerkgenootschappen in Nederland. Eventuele taboes binnen kerken over dit onderwerp lijken verdwenen, er is juiste een groeiende gevoeligheid voor het bestaan van armoede in Nederland. Kerk in Actie concludeert

in zijn Armoedeonderzoek dat zo'n 78% van de diaconale organisaties betrokken is bij de ondersteuning van arme personen en huishoudens.

Dat kan op heel diverse manieren vormgegeven worden, zomaar een greep uit de mogelijkheden:

- Neem als kerk deel aan regionale en lokale netwerken. Bouw goede contacten op met scholen en anderen van de sociale kaart en onderhoudt ze. Zo kan de kerk kinderen in armoede beter op het spoor komen.

- Verdiep je in het gemeentelijk armoedebeleid, kijk hoe de lokale, burgerlijke gemeente het extra geld besteedt dat voormalig staatssecretaris Jetta Klijnsma uittrok voor kinderen die opgroeien in armoede.

- Zoek bondgenoten, via een diaconaal platform bijvoorbeeld. Samen sta je sterker in het toerusten van diaconale vrijwilligers, maar ook in het tijdig signaleren en doorverwijzen. Samenwerken met Voedselbanken, het maatschappelijk werk en de schuldhulpverlening is ook een goede mogelijkheid.

Kerkelijke initiatieven

Kerk in Actie is vorig jaar begonnen met de opbouw van een netwerk van kerkelijke initiatieven rondom kinderen en armoede, zie daarvoor www.kerkinactie.nl/armoede. Diaconieën kunnen tips en ervaringen uitwisselen in onderlinge bijeenkomsten. Kerken kunnen ook een stimuleringsbijdrage aanvragen als er een idee ligt om kinderen te ondersteunen, maar de financiële middelen ontbreken. Neem bijvoorbeeld een actie om winterschoenen te kopen voor kinderen, het vullen van een verjaardagstas, het gratis repareren van kinderfietsen en een kledingbon in het pakket van de Voedselbank, te besteden bij de lokale kledingzaak.

De voorbeelden worden de komende periode verzameld en in een toolkit geladen, zodat deze kennis wordt gedeeld om andere diaconieën en kerken te inspireren. En hen uit te dagen ook bij te dragen aan het verbeteren van de omstandigheden waarin de kinderen opgroeien. De kerk heeft de mooie taak om barmhartigheid te bewijzen, ook juist aan kwetsbare kinderen!

Janet Bac is Specialist Binnenlands Diaconaat bij Kerk in Actie

Verder lezen:

SCP (2017), *Armoede onder kinderen – een probleemschets*.

SER (2017) *Opgroeien zonder armoede*
De Kinderombudsman (dec. 2017)

Alle kinderen kansrijk – het verbeteren van de ontwikkelingskansen van kinderen in armoede

Kerk in Actie, *Armoede in Nederland, 2016, onderzoeksrapport*
zie ook www.kerkinactie.nl/armoede

